

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

અમદાવાદની ગુજરાત ઉચ્ચ અદાલતમાં

સ્પે. ક્રીમીનલ એપ્લીકેશન(ડિરેક્શન) નં.૨૧૮૮ ઓફ ૨૦૧૫

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તી શ્રી જે.બી. પારડીવાલા

=====

૧	શું સ્થાનિક અખબારોના પત્રકારોને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી આપવામાં આવી શકે છે?	
૨	પત્રકારને રીફર કરવામાં આવશે કે નહીં?	
૩	શું માનનીય શ્રી ન્યાયમૂર્તિ ચુકાદાની ખરી નકલ જોવા માંગે છે?	
૪	શું આ કેસમાં ભારતના બંધારણના અર્થઘટન અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈપણ આદેશ અંગે કાયદાના નોંધપાત્ર પ્રશ્નનો સમાવેશ થાય છે?	

=====

રતીલાલ વેલ્જીભાઈ કાસુંદ્રા..... અરજદાર (ઓ)

વિરુદ્ધ

ગુજરાત રાજ્ય અને રપ્રતિવાદીઓ

=====

ઉપસ્થીતી:

અરજદાર(ઓ) નં. ૧ તરફે વિદ્વાન વકીલ શ્રી સી.પી. ચનિયારા

સામાવાળા(ઓ) નં. ૧ તરફે અધિક પબ્લિક પ્રોસિક્યુટર સુશ્રી ઠાકોર

=====

કોરમ:માનનીય ન્યાયમૂર્તી શ્રી જે.બી. પારડીવાલા

તારીખ:૧૨/૦૧/૨૦૧૭

મૌખિક ચુકાદો

=====

૧. રૂલ તાત્કાલિક પરત કરવાપાત્ર છે. વિદ્વાન એપીપી સુશ્રી ઠાકોર, સામાવાળાઓ વતી રૂલની નોટિસની બજવણી જતી કરે છે.

૨. ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૨૬ હેઠળની આ રિટ અરજી દ્વારા, રિટ અરજદાર-મૂળ પ્રથમ માહિતી આપનારે નીચે મુજબની દાદ માટે અરજ કરેલ છે;

"(એ) નામદાર સાહેબ આ સ્પેશિયલ ક્રિમિનલ એપ્લિકેશન દાખલ કરવા મહેરબાની કરશો.

(બી) નામદાર સાહેબ યોગ્ય રિટ અથવા હુકમ જારી કરીને આ સ્પેશિયલ ક્રિમિનલ એપ્લિકેશન મંજૂર કરવા મહેરબાની કરશો જેથી સામાવાળા નં. ૩ ને મોરબી તાલુકા પોલીસ સ્ટેશનમાં નોંધાયેલ સી.આર. નં. આઈ-૧૧૧/૨૦૧૪ માં પુનઃતપાસ કરવાનો હુકમ આપવા અને તે અન્ય અધિકારી દ્વારા કરાવવાનો નિર્દેશ આપી શકાય;

(સી) નામદાર સાહેબ સામાવાળા નં. ૩ ને સાચા ડ્રાઈવરના નામો ઉમેર્યા પછી આ ગુનાની નિષ્પક્ષપણે તપાસ કરવા તપાસ અધિકારીને નિર્દેશ આપવાનો નિર્દેશ આપીને આ સ્પેશિયલ ક્રિમિનલ એપ્લિકેશન મંજૂર કરવા મહેરબાની કરશો;

(ડી) નામદાર સાહેબ સામાવાળા નં. ૩ ને એવો નિર્દેશ આપીને આ સ્પેશિયલ ક્રિમિનલ એપ્લિકેશન મંજૂર કરવા મહેરબાની કરશો કે આ તપાસનું સુપરવિઝન તપાસ અધિકારીના હોદ્દાથી ઉપરી અધિકારી દ્વારા કરવામાં આવે.

(ઈ) ન્યાયના હિતમાં આ માનનીય અદાલતને યોગ્ય અને વ્યાજબી જણાય તેવી અન્ય અને વિશેષ દાદ અરજદારની તરફેણમાં મંજૂર કરવા મહેરબાની કરશો.

(એફ) ઉપરોક્ત સ્પેશિયલ ક્રિમિનલ એપ્લિકેશનના દાખલ, સુનાવણી અને અંતિમ નિકાલ બાકી હોય ત્યાં સુધી, મોરબી કોર્ટમાં ક્રિમિનલ કેસ

નં. ૩૮૩/૨૦૧૫ ની વિશેષ કાર્યવાહી પર રોક લગાવવાનો નિર્દેશ
આપીને વચગાળાની રાહત જારી કરવા મહેરબાની કરશો."

૩. રિટ અરજદારના કેસનો સારાંશ નીચે મુજબ આપી શકાય;

૩.૧ રિટ અરજદાર એક ખેડૂત છે અને તાલુકા: મોરબી, જિલ્લા: મોરબીમાં આવેલ
અમરાન (ડાયમંડ નગર) ગામે રહે છે.

૩.૨ ૨૬ સપ્ટેમ્બર, ૨૦૧૪ ના રોજ સાંજે ૭:૦૦ વાગ્યાની આસપાસ, રિટ
અરજદાર અને તેમના ભત્રીજા, રાજેશભાઈ ઠાકરશીભાઈ કાસુન્દ્રા (ગુજરનાર)
પોતપોતાના બળદગાડામાં તેમના ગામ પરત ફરી રહ્યા હતા. રિટ અરજદાર
પોતાનું બળદગાડું ચલાવીને આગળ હતા અને તેમના ભત્રીજા પોતાનું બળદગાડું
ચલાવીને તેમની પાછળ આવી રહ્યા હતા. તેમનો કેસ એવો છે કે પાછળથી
પૂરપાટ ઝડપે એક સફેદ રંગની ટાટા ઇન્ડિકા કાર આવી અને તેમના ભત્રીજાના
બળદગાડા સાથે અથડાઈ. ટક્કર એટલી જોરદાર હતી કે ભત્રીજાનું ઘટનાસ્થળે
જ મૃત્યુ નીપજ્યું. જોરદાર ટક્કરના કારણે, ગુજરનારનું બળદગાડું રિટ
અરજદારના બળદગાડા પર પડ્યું. રિટ અરજદાર રસ્તાની એક બાજુ ફંગોળાઈ
ગયા જેના પરિણામે તેમના માથા, કોણી, પગ અને થાપાના ભાગે ગંભીર
ઈજાઓ પહોંચી. રિટ અરજદારનો કેસ એવો છે કે તેમણે ઇન્ડિકા કારના ડ્રાઇવર,
દિલીપભાઈ મગનભાઈ ગાંભવાને કારમાંથી બહાર આવતા જોયા. દિલીપભાઈ
મગનભાઈ ગાંભવાના સાથીદાર, જગદીશભાઈ ઉર્ફે વિશાલ મનસુખભાઈ

કાસુબ્રા, જેઓ કારમાં મુસાફરી કરી રહ્યા હતા તેઓ પણ બહાર આવ્યા. રિટ અરજદારે બંનેને મદદ કરવા વિનંતી કરી કારણ કે તેમને ગંભીર ઈજાઓ થઈ હતી, જ્યારે ભત્રીજો મૃત હાલતમાં જોવા મળ્યો હતો. જો કે, રિટ અરજદારને મદદ કરવા અને તબીબી સહાય બોલાવવાને બદલે, બંને અકસ્માતના સ્થળેથી ભાગી ગયા. રિટ અરજદાર, ત્યારબાદ, કોઈક રીતે તેમના પુત્રને ફોન કરી શક્યા, જે એમ્બ્યુલન્સ સાથે અકસ્માતના સ્થળે આવી પહોંચ્યો. રિટ અરજદારને મોરબીની હોસ્પિટલમાં દાખલ કરવામાં આવ્યા હતા. માથામાં ગંભીર ઈજાઓ થવાના કારણે ભત્રીજાનું મૃત્યુ નીપજ્યું હતું.

૩.૩ રિટ અરજદારે, ત્યારબાદ, પોલીસને પ્રથમ માહિતી અહેવાલ નોંધવા વિનંતી કરી. રિટ અરજદારનો કેસ એવો છે કે જોકે તેમણે ચોક્કસ ઘટનાનું વર્ણન કર્યું હતું, છતાં પોલીસે, કોઈ ને કોઈ કારણસર, પ્રથમ માહિતી અહેવાલમાં એવું નોંધ્યું કે એક ટ્રક સામેથી ટક્કર મારી હતી, પહેલા રિટ અરજદારના બળદગાડા સાથે અને, ત્યારબાદ, ગુજરનારના બળદગાડા સાથે. પ્રથમ માહિતી આપનારે ગંભીર આક્ષેપો કર્યા છે કે પ્રથમ માહિતી અહેવાલ પરની તેમની સહી સાચી નથી અને બનાવટી છે.

૩.૪ તેમણે આ અંગે મોરબી પોલીસ સ્ટેશનના પોલીસ સબ-ઇન્સ્પેક્ટરને સંબોધીને તારીખ ૧૨ ઓક્ટોબર, ૨૦૧૪ ની એક વિગતવાર રજૂઆત કરી હતી અને તેની એક નકલ નાયબ પોલીસ મહાનિરીક્ષક, રાજકોટ, જિલ્લા પોલીસ અધિક્ષક, મોરબી અને ગુજરાત રાજ્યના ગૃહ મંત્રીને મોકલવામાં આવી હતી.

વિવિધ સત્તાધિકારીઓ સમક્ષ વિવિધ ઉગ્ર રજૂઆતો કરવા છતાં, કોઈએ ધ્યાન આપ્યું ન હતું અને તપાસ પર ઢાંકપિછોડો કરવામાં આવ્યો હતો અને ધ ઇન્ડિયન પીનલ કોડ ની કલમો ૨૭૯, ૩૩૯, ૩૩૮, ૩૦૪-એ અને ૪૨૯ હેઠળ સજાપાત્ર ગુના માટે ૩૧ જાન્યુઆરી, ૨૦૧૫ ના રોજ ચાર્જશીટ દાખલ કરવામાં આવી હતી. જ્યારે ચાર્જશીટ દાખલ કરવામાં આવી ત્યારે પહેલીવાર રિટ અરજદારને જાણવા મળ્યું કે વાહનનો ડ્રાઇવર એક હરેશભાઈ ડાયાભાઈ ભીમાણી હોવાનું દર્શાવવામાં આવ્યું છે, એટલે કે દિલીપભાઈ મગનભાઈ ગાંભવાના મામા, જે વ્યક્તિ ખરેખર ટાટા ઇન્ડિકા કાર ચલાવી રહ્યા હતા.

૩.૫ રિટ અરજદારનો કેસ એવો છે કે હરેશભાઈ ડાયાભાઈ ભીમાણીને આ બાબત સાથે કોઈ લેવાદેવા નથી અને તેઓ ત્યાં હાજર પણ ન હતા. પોલીસ આગળ એવો કેસ લઈને આવી કે ડ્રાઇવર સાથે, કારમાં ત્રણ વ્યક્તિઓ બેઠા હતા, પરંતુ, વાસ્તવમાં, કારમાં માત્ર બે જ વ્યક્તિઓ હતા, એટલે કે ડ્રાઇવર દિલીપભાઈ મગનભાઈ ગાંભવા અને જગદીશભાઈ ઉર્ફે વિશાલ મનસુખભાઈ કાસુન્દ્રા.

૩.૬ રિટ અરજદારનો કેસ એવો છે કે દિલીપભાઈ મગનભાઈ ગાંભવાએ, કોઈક રીતે પોતાની જાતને દંડનીય જવાબદારીમાંથી બચાવવા માટે પોલીસ સાથે મેળ કરી લીધો, અને પોલીસે, દિલીપભાઈ મગનભાઈ ગાંભવા સાથે સાંઠગાંઠ અને મેળાપીપણામાં, હરેશભાઈ ડાયાભાઈ ભીમાણીને અકસ્માતનો ભોગ બનેલી કારના વાસ્તવિક ડ્રાઇવર તરીકે દર્શાવ્યા.

૩.૭ એવો પણ આક્ષેપ છે કે દિલીપભાઈ મગનભાઈ ગાંભવા પાસે ડ્રાઈવિંગ લાયસન્સ નથી અને, કદાચ તે કારણસર, તેમણે પોલીસ સાથે મેળ કરી લીધો.

૩.૮ ઉપર જણાવેલ આવા સંજોગોમાં, રિટ અરજદાર અરજ કરે છે કે ન્યાયના હિતમાં, વિશેષ તપાસ અથવા પુનઃતપાસ થવા દો જેથી નિર્દોષ યુવાન છોડાના મૃત્યુનું કારણ બનેલા અકસ્માત માટે જવાબદાર સાચા ગુનેગાર પર કામ ચલાવી શકાય.

૪. રિટ અરજદાર તરફે હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ શ્રી સી.પી. ચનિયારાએ રજૂઆત કરી કે હાલનો કેસ ઘણો ગંભીર છે. જો સાચો ગુનેગાર, સ્નાયુબળ, ધનબળ અથવા હોદ્દાની મદદથી, અકસ્માત માટે સંપૂર્ણપણે અલગ વ્યક્તિને જવાબદાર દર્શાવીને પોતાની જાતને દંડનીય જવાબદારીમાંથી બચાવવા માટે સક્ષમ હોય, તો તે ન્યાયની મજાક સિવાય બીજું કંઈ નહીં હોય. તેમણે ધ્યાન દોર્યું કે રાજ્યમાં વાહનોના અકસ્માતો દિન-પ્રતિદિન વધી રહ્યા છે. જે ડ્રાઈવરો ઉતાવળા, બેફિકર અને બેદરકાર છે, તેમને સજા વિના જવા દેવા જોઈએ નહીં અને કાયદા મુજબ તેમની સામે ટ્રાયલ ચલાવવી જોઈએ. તેમણે રજૂઆત કરી કે તપાસ અધિકારી પાસેથી એવી અપેક્ષા નહોતી કે તેઓ તપાસ પર ઢાંકપિછોડો કરે અને સંપૂર્ણપણે અલગ વ્યક્તિને ડ્રાઈવર તરીકે દર્શાવે, જ્યારે તે વ્યક્તિ અકસ્માતના સ્થળે હાજર પણ ન હતી. આવા સંજોગોમાં, વિદ્વાન વકીલ અરજ કરે છે કે આ પુનઃતપાસ અથવા વિશેષ તપાસ માટે યોગ્ય કેસ છે.

૫. બીજી બાજુ, સામાવાળાઓ તરફે હાજર રહેલા વિદ્વાન એપીપી દ્વારા આ રિટ અરજીનો સખત વિરોધ કરવામાં આવ્યો છે. વિદ્વાન એપીપી રજૂઆત કરશે કે તપાસ નિષ્પક્ષ અને પારદર્શક રીતે હાથ ધરવામાં આવી છે અને રિટ અરજદાર દ્વારા લગાવવામાં આવેલા આક્ષેપો સાચા નથી. વિદ્વાન એપીપીએ તપાસ અધિકારી, સલીમભાઈ અજીજભાઈ મકરાણી દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલા સોગંદનામા પર આધાર રાખ્યો છે. સોગંદનામામાં જવાબમાં, એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે;

"૨. હું નમ્રતાપૂર્વક કહું છું અને રજૂ કરું છું કે મેં ઉપરોક્ત નંબરવાળી અરજીના મેમોની વિગતો વાંચી છે અને એનેક્ષરનું પણ અવલોકન કર્યું છે. હું નમ્રતાપૂર્વક કહું છું અને રજૂ કરું છું કે અહીંના સામાવાળા નં. ૨ તરીકે પોલીસ સબ ઇન્સ્પેક્ટર તેમજ પ્રશ્નવાળી એફઆઈઆરના તપાસ અધિકારી હોવાથી, હું કેસની હકીકતો અને સંજોગો તેમજ બાબતમાં સામેલ વિવાદથી વાકેફ છું. તેથી, હું કહું છું અને રજૂ કરું છું કે અહીંના સામાવાળા નં. ૨ વતી આ સોગંદનામામાં જવાબ દાખલ કરવા માટે હું સક્ષમ અને અધિકૃત છું.

૩. શરૂઆતમાં જ, અરજીના મેમોમાં ઉઠાવવામાં આવેલી દરેક અને તમામ રજૂઆતો, આક્ષેપો અને કથનોનો હું સખત ઇનકાર કરું છું અને ફકરાવાર રીતે કોઈપણ રજૂઆતો, આક્ષેપો અને કથનોનો મારો ચોક્કસ જવાબ ન આપવાને તેની સ્વીકૃતિ તરીકે ગણવામાં આવે નહીં. જરૂર પડે

ત્યારે વધુ વિગતવાર સોગંદનામામાં જવાબ દાખલ કરવા માટે હું આ માનનીય અદાલતની પરવાનગી માંગુ છું. હું વધુમાં કહું છું અને રજૂ કરું છું કે કેસની સાચી અને સુસંગત હકીકતો રેકૉર્ડ પર મૂકવા તેમજ અરજીમાં ઉઠાવવામાં આવેલા વિવાદ સાથે સંબંધિત કેટલાક મહત્વપૂર્ણ સુસંગત દસ્તાવેજો રેકૉર્ડ પર મૂકવા માટે હાલનું સોગંદનામામાં જવાબ દાખલ કરવામાં આવેલ છે.

૪. અહીંના અરજદારોએ ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૨૬ હેઠળ આ માનનીય અદાલતના અસાધારણ રિટ અધિકારક્ષેત્રનો આશરો લીધો છે અને મોરબી તાલુકા પોલીસ સ્ટેશનમાં નોંધાયેલ આઈ સીઆર નં. ૧૧૧/૨૦૧૪ માં અહીંના સામાવાળા નં. ૩ ને અન્ય અધિકારી દ્વારા પુનઃતપાસ કરવા માટે યોગ્ય રિટ, હુકમ અથવા નિર્દેશ જારી કરવા માટે અરજ કરેલ છે. સાચા ડ્રાઈવરનું નામ ઉમેરીને નિષ્પક્ષ રીતે આ ગુનાની તપાસ કરવા માટે પણ નિર્દેશ માંગવામાં આવ્યો છે. અરજદારે અહીંના સામાવાળા નં. ૩ ને એવો નિર્દેશ આપવા માટે પણ અરજ કરેલ છે કે તપાસનું સુપરવિઝન તપાસ અધિકારીના હોદ્દાથી ઉપરી કેટલાક ઉચ્ચ અધિકારી દ્વારા કરવામાં આવે.

અરજદારની રજૂઆતોનો સાર એ છે કે શરૂઆતથી જ, તપાસ એ હદે ખામીયુક્ત છે કે એફઆઈઆરમાં તપાસ અધિકારીએ ડ્રાઈવર દિલીપભાઈ મગનભાઈ ગાંભવા સાથેની સાંઠગાંઠમાં, એવું નોંધ્યું છે કે અકસ્માત ટ્રક સાથે થયો હતો જ્યારે સાચી હકીકત એ છે કે અકસ્માત ઈન્ડિકા કાર સાથે

થયો હતો. બીજું, અરજદારનો કેસ એવો છે કે ફરિયાદમાં સહી અરજદારની નથી. અરજદારે વધુમાં એવો આક્ષેપ કર્યો હતો કે અરજદારે તપાસ અધિકારીના ધ્યાનમાં અકસ્માતની સાચી હકીકતો લાવી હતી જો કે, જ્યારે તેમણે ચાર્જશીટ જોઈ ત્યારે તેમને સમજાયું કે સામેલ વાહન ટ્રકમાંથી બદલીને ઈન્ડિકા કાર કરવામાં આવ્યું છે અને ડ્રાઈવર દિલીપભાઈ મગનભાઈ ગાંભવાનું નામ બદલીને હરેશભાઈ ડાયાભાઈ ભીમાણી કરવામાં આવ્યું છે. ચાર્જશીટમાં ખોટી રીતે ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે કે કારમાં ત્રણ વ્યક્તિઓ હતા જ્યારે માત્ર બે જ વ્યક્તિઓ હતા. વધુમાં એવો આક્ષેપ છે કે ડ્રાઈવર બદલવાનું મુખ્ય કારણ એ છે કે વાસ્તવિક ડ્રાઈવર પાસે કોઈ ડ્રાઈવિંગ લાયસન્સ નથી.

૫. શરૂઆતમાં જ, હું નમ્રતાપૂર્વક કહું છું અને રજૂ કરું છું કે અરજદાર જે મૂળ ફરિયાદી છે તેમનું વલણ સ્થિર રહ્યું નથી. મૂળ ફરિયાદી-અરજદાર પાસેથી એકત્ર કરવામાં આવેલી હકીકતોના આધારે મળેલા નિર્દેશો પરથી તપાસ કરવામાં આવી છે કારણ કે તેઓ આ બનાવના એકમાત્ર નજરે જોનાર સાક્ષી છે. હું સખત ઇનકાર કરું છું કે તપાસ નિષ્પક્ષ રીતે કરવામાં આવી નથી. અરજદારે આ અરજીમાં જે વિવાદ ઊભો કરવાનો પ્રયાસ કર્યો છે તેનો નિર્ણય કરવા માટે અસર કરતા હોય તેવી સુસંગત હકીકતો રેકૉર્ડ પર લાવવા માટે હું આ માનનીય અદાલતની પરવાનગી માંગુ છું.

૫.૧ આ બનાવ ૨૬.૦૯.૨૦૧૪ ના રોજ સાંજે ૭:૦૦ વાગ્યાની આસપાસ પુરષયાત જીનીંગ અને કિષ્ના જીનીંગ વચ્ચે અમરાન હાઇવે પર

બન્યો હતો, જ્યાં શરૂઆતમાં એમએલસી કેસમાં ફરજ પરના ડોક્ટર એટલે કે ડો. વિનોદ કેલાના દ્વારા મોરબી તાલુકા પોલીસ સ્ટેશનમાં જાણ કરવામાં આવી હતી કે ગુજરનાર ભત્રીજા એટલે કે રાજેશભાઈ ઠાકરશીભાઈ કાસુબ્રા અને અરજદાર સાંજે ૭:૦૦ વાગ્યાની આસપાસ પોતપોતાના બળદગાડા સાથે જઈ રહ્યા હતા ત્યારે એક પૂરપાટ ઝડપે આવતા ટ્રકે તેમને ટક્કર મારી હતી, અને તેમને ૨૦:૧૫ કલાકની આસપાસ સારવાર માટે ઈમરજન્સી વોર્ડમાં દાખલ કરવામાં આવ્યા છે અને દર્દી ભાનમાં છે. ફરજ પરના ડોક્ટર દ્વારા લેખિતમાં સદર એમ.એલ.સી. નોંધ રજૂ કરવામાં આવી હતી જે મોરબી તાલુકા પોલીસ સ્ટેશનના ફરજ પરના અધિકારી એટલે કે એમ.એલ. ઝાલા દ્વારા મેળવવામાં આવી હતી અને તે મુજબ ૨૧/૧૫ કલાકની આસપાસ નોંધ નં. ૨૭/૧૪ થી સ્ટેશન ડાયરી નોંધ કરવામાં આવી હતી. આ સાથે અહીં એનેક્સર આર-આઈ તરીકે સામેલ અને નિશાન કરેલ નોંધ નં. ૨૭/૧૪ ની સ્ટેશન ડાયરી નોંધની નકલ છે.

૫.૨ સદર માહિતી મળ્યા પછી પોલીસ હેડ કોન્સ્ટેબલ શ્રી એસ.એ. મકરાણીને મોરબી કિષ્ના હોસ્પિટલમાં મોકલવામાં આવ્યા હતા જ્યાં અરજદાર ભાનમાં જણાયા હતા અને તેમણે ફરિયાદ આપી હતી. તેમણે પોતે બનાવની હકીકતો વર્ણવી હતી અને જણાવ્યું હતું કે તેમણે તેમના પુત્ર હિતેશને અકસ્માતના સ્થળ વિશે જાણ કરી હતી અને તેમનો પુત્ર આવી પહોંચ્યો હતો અને ૧૦૮ એમ્બ્યુલન્સ બોલાવી હતી અને તેમને

તેમના પુત્ર હિતેશ, પત્ની ચંપાબેન અને સાળા ગોવિંદભાઈ ભાનજીભાઈ સાથે ૧૦૮ એમ્બ્યુલન્સમાં હોસ્પિટલ પહોંચાડવામાં આવ્યા હતા. તેમને તેમના પિતરાઈ ભાઈ મનસુખભાઈ પુરષોત્તમભાઈ કાસુન્દ્રા પાસેથી પણ જાણવા મળ્યું હતું કે હોસ્પિટલમાં સારવાર લેતી વખતે તેમના ભત્રીજાનું ઈજાઓના કારણે મૃત્યુ થયું હતું. ફરિયાદ નોંધતી વખતે અરજદારે ખાસ જણાવ્યું છે કે અકસ્માત ટ્રક સાથે થયો હતો.

૫.૩ સારવાર દરમિયાન અરજદારના ભત્રીજાના મૃત્યુ અંગેની માહિતી, જ્યાં સુધી મોરબી તાલુકા પોલીસ સ્ટેશનને હોસ્પિટલ તરફથી મળી હતી, ત્યાં સુધી ૨૨/૧૫ કલાકની આસપાસ નોંધ નં. ૨૮/૧૪ થી અન્ય નોંધ કરવામાં આવી હતી. સદર નોંધ ઇન્ચાર્જ અધિકારી એટલે કે એમ.એલ. ઝાલા દ્વારા કરવામાં આવી હતી અને ૨૨/૫૫ કલાકની આસપાસ શબનું ઇન્કવેસ્ટ પંચનામું કરવા માટે અધિકારીને મોકલવામાં આવ્યા હતા. હોસ્પિટલ ખાતે પંચનામું કરવામાં આવેલ અને શબના પોસ્ટ મોર્ટમ માટે કાર્યવાહી શરૂ કરવામાં આવી હતી. આઈસીઆર નં. ૧૧૧/૨૦૧૪ થી ૨૭.૦૯.૨૦૧૪ ના રોજ ૦૨:૦૦ કલાકની આસપાસ ધ ઇન્ડિયન પીનલ કોડ ની કલમો ૨૭૯, ૩૩૭, ૩૩૮, ૩૦૪(એ), ૪૨૯ અને ધ મોટર વ્હીકલ્સ એક્ટ ની કલમો ૧૭૭, ૧૮૪, ૧૩૪ હેઠળના ગુનાઓ માટે એફઆઈઆર નોંધવામાં આવી હતી.

૫.૪ એફઆઈઆર નોંધાયા પછી, મોરબી તાલુકા પોલીસ સ્ટેશનના પોલીસ ઇન્સ્પેક્ટર દ્વારા તપાસ હાથ ધરવામાં આવી હતી. અકસ્માતના

સ્થળે પહોંચતા, અકસ્માતમાં સામેલ ગાડું અને વાહન રજીસ્ટ્રેશન નં.
જીજે-૧૦-એપી-૧૬૭૮ વાળી ઇન્ડિકા કાર જેમ હતા તેમ પડેલા જોવા
મળ્યા હતા અને અકસ્માતના સ્થળનું પંચનામું કરવામાં આવેલ.

પ.પ ફરિયાદીનું વધુ નિવેદન નોંધવામાં આવ્યું હતું જેમાં પહેલીવાર
અરજદારે જણાવ્યું હતું કે અકસ્માત જીજે-૧૦-એપી-૧૬૭૮ રજીસ્ટ્રેશન
નંબર ધરાવતી ઇન્ડિકા વિસ્ટા કાર સાથે થયો હતો અને સદર કારમાં
દિલીપભાઈ મગનભાઈ ટામ્બોવ, હરેશભાઈ ડાયાભાઈ ભીમાણી અને
વિશાલ મનસુખભાઈ કાસુન્દ્રા નામના ત્રણ વ્યક્તિઓ સદર કારમાં હાજર
હતા. આ સાથે અહીં એનેક્સર આર-II તરીકે સામેલ અને નિશાન કરેલ
૨૭.૦૮.૨૦૧૪ ના રોજ નોંધાયેલ અરજદારના નિવેદનની નકલ છે.

પ.૬ સાક્ષીઓના નિવેદનો નોંધવામાં આવ્યા હતા જેમાં પણ જાણવા
મળ્યું હતું કે અકસ્માત બળદગાડા અને ઇન્ડિકા વિસ્ટા કાર વચ્ચે થયો
હતો અને સદર કાર હરેશભાઈ ભીમાણી દ્વારા ચલાવવામાં આવી રહી
હતી. થાણા અધિકારીએ પણ અકસ્માતના સ્થળની મુલાકાત લીધી હતી
અને એફએસએલ ટીમે પણ અકસ્માતના સ્થળની મુલાકાત લીધી હતી.
કાર માલિક દિલીપભાઈ મગનભાઈ અને જગદીશ ઉર્ફે વિશાલ કાસુન્દ્રાના
નિવેદનો નોંધવામાં આવ્યા હતા જેમાં તેઓએ જણાવ્યું હતું કે કાર
હરેશભાઈ દ્વારા ચલાવવામાં આવી રહી હતી અને સામેથી આવતા
વાહનની લાઈટનો તેજ પ્રકાશ પડવાના કારણે અકસ્માત થયો હતો.
અકસ્માતમાં બે બળદો પણ મૃત્યુ પામ્યા હતા. એકત્રિત કરવામાં આવેલી

સામગ્રીના આધારે, હરેશભાઈની ૧૧.૧૦.૨૦૧૪ ના રોજ ધરપકડ કરવામાં આવી હતી.

૫.૭ તપાસ દરમિયાન આમ એકત્રિત કરવામાં આવેલી સામગ્રીના આધારે, ૩૧.૦૧.૨૦૧૫ ના રોજ નં. ૧૩/૨૦૧૫ થી ચાર્જશીટ દાખલ કરવામાં આવી હતી અને હાલમાં કેસ માનનીય અદાલત સમક્ષ પડતર છે.

૬. કેસની આ પૃષ્ઠભૂમિમાં, અહીંના સોગંદ લેનાર આ માનનીય અદાલતને નમ્રતાપૂર્વક અરજ કરે છે કે તપાસ દરમિયાન, ફરિયાદીએ તપાસમાં સહકાર આપ્યો નથી. તપાસ અધિકારીએ તેમના મોબાઈલ નં. ૯૯૭૯૫૬૬૦૨૮ પર ફોન કરીને તેમને કોઈપણ સામગ્રી લઈને આગળ આવવા જણાવ્યું હતું જેના પર આધાર રાખવાનો તેઓ પ્રસ્તાવ મૂકતા હોય, ત્યારે તેમણે જણાવ્યું હતું કે મારી અરજી એ જ મારો પુરાવો છે. સદર હકીકત ૦૯.૧૧.૨૦૧૪ ના રોજ ૧૩/૧૫ કલાકની આસપાસ તપાસ અધિકારી દ્વારા સ્ટેશન ડાયરીમાં પણ નોંધવામાં આવી છે. તપાસ અધિકારીએ ખાનગી સૂત્રો પાસેથી પણ પૂછપરછ કરી છે અને એવું જાણવા મળ્યું છે કે ભૂતકાળમાં કાસુબ્રા અને ગાંભવા પરિવારના બે પરિવારો વચ્ચે રાજકીય વિવાદ ચાલી રહ્યો છે. તે યોગ્ય રીતે ધ્યાનમાં લેવામાં આવે કે શરૂઆતથી જ ફરિયાદી પોતાના વલણ પર મક્કમ રહ્યા નથી. પહેલા એવું નોંધવામાં આવ્યું હતું કે અકસ્માત ટ્રક સાથે થયો છે અને જ્યારે ફરિયાદ નોંધાઈ ત્યારે એવું નોંધવામાં આવ્યું હતું કે અકસ્માત ઈન્ડિકા કાર સાથે થયો છે અને તેમાં હાજર વ્યક્તિઓના નામ પણ

આખ્યા હતા અને સ્પષ્ટ જણાવ્યું હતું કે કાર હરેશભાઈ ચલાવી રહ્યા હતા અને હવે તેઓ આક્ષેપ કરી રહ્યા છે કે કાર દિલીપભાઈ ગાંભવા ચલાવી રહ્યા હતા. આ હકીકતો અને સંજોગોમાં, ફરિયાદીની વાત વિશ્વાસપાત્ર નથી, ખાસ કરીને જ્યારે શરૂઆતમાં ફરિયાદીને જાણ નહોતી કે અકસ્માત ટ્રક સાથે થયો છે કે કાર સાથે. તેથી સોગંદ લેનાર, આ માનનીય અદાલતને ઉપરોક્ત નંબરવાળી અરજી ધ્યાનમાં ન લેવા નમ્રતાપૂર્વક અરજ કરે છે."

૬. ઉપરોક્ત બાબતોને ધ્યાનમાં રાખીને, વિદ્વાન એપીપી અરજ કરે છે કે આ રિટ અરજીમાં કોઈ ગુણદોષ ન હોવાથી, તેને નામંજૂર કરવામાં આવે.

૭. પક્ષકારો તરફે હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલોને સાંભળ્યા પછી અને રેકૉર્ડ પરની સામગ્રીને ધ્યાનમાં લીધા પછી, મારી વિચારણા માટેનો એકમાત્ર પ્રશ્ન એ છે કે શું રિટ અરજદાર આ રિટ અરજીમાં અરજ કરેલ દાદ માટે હકદાર છે કે કેમ.

૮. અનુચ્છેદ ૨૧ નિષ્પક્ષ ટ્રાયલની ખાતરી આપે છે. જો નિષ્પક્ષ તપાસ ન હોય તો નિષ્પક્ષ ટ્રાયલ અશક્ય છે. તપાસ નિષ્પક્ષ બનવા માટે, તપાસ સંપૂર્ણપણે, પક્ષપાત અથવા પૂર્વગ્રહ વિના, કોઈપણ બદલિરાદા વિના હાથ ધરવામાં આવવી જોઈએ અને તપાસ દરમિયાન સામે આવતી દરેક હકીકત, જેની તપાસના પરિણામ પર અને, અંતે, ટ્રાયલ પર અસર પડી શકે છે, તે તપાસ અધિકારી દ્વારા તપાસ સમયે સમકાલીન રીતે નોંધવામાં આવવી જોઈએ. ઢાલરૂપ અથવા

પ્રેરિત તપાસ નિષ્પક્ષ ટ્રાયલ તરફ દોરી શકે નહીં. તેથી, તે જરૂરી છે કે અદાલતો જાગૃત રહે, કારણ કે જ્યુડિશિયલ મેજિસ્ટ્રેટના સ્તરથી શરૂ થતી અદાલતની એ સુનિશ્ચિત કરવાની ફરજ છે કે હાથ ધરવામાં આવેલ તપાસ યોગ્ય અને નિષ્પક્ષ છે તેટલી જ તપાસ અધિકારીની એ સુનિશ્ચિત કરવાની ફરજ છે કે હાથ ધરવામાં આવેલ તપાસ યોગ્ય અને નિષ્પક્ષ છે. નિષ્પક્ષ તપાસમાં સંપૂર્ણ તપાસનો સમાવેશ થશે. સંપૂર્ણ તપાસનો અર્થ એવી તપાસ થશે, જે આક્ષેપના તમામ પાસાઓની તપાસ કરે, પછી ભલે તે આરોપીની તરફેણમાં હોય અથવા તેની વિરુદ્ધ હોય.

૯. અનુચ્છેદ ૨૧, નિઃશંકપણે, દરેક આરોપીને નિષ્પક્ષ ટ્રાયલની માંગ કરવાનો અધિકાર પ્રદાન કરે છે. આ અધિકાર, જે મૂળભૂત સ્વરૂપનો છે, નિષ્પક્ષ ટ્રાયલ સુનિશ્ચિત કરવાની રાજ્ય પર એક અનુરૂપ ફરજ લાદે છે. જો રાજ્યએ નિષ્પક્ષ ટ્રાયલ સુનિશ્ચિત કરવાની હોય, તો તેણે નિષ્પક્ષ તપાસ સુનિશ્ચિત કરવી પડશે. તાર્કિક રીતે તેનો વ્યાપ વધારવામાં આવે તો, તેનો અર્થ એ થશે કે ગુનાના દરેક પીડિતને નિષ્પક્ષ ટ્રાયલની માંગ કરવાનો અધિકાર છે, જેનો અર્થ એ છે કે તેને એવી માંગ કરવાનો અધિકાર છે કે રાજ્ય નિષ્પક્ષ તપાસ હાથ ધરવાની તેની બંધારણીય જવાબદારી નિભાવે જેથી તપાસ નિષ્પક્ષ ટ્રાયલમાં પરિણમે. તેથી, રાજ્યની ફરજ છે કે તે સુનિશ્ચિત કરે કે તેની પસંદગીની એજન્સી દ્વારા હાથ ધરવામાં આવેલ દરેક તપાસ પ્રેરિત, બેફિકર ન હોય અને તપાસ અધિકારી કાયદાના યોગ્ય પાલનમાં કાર્ય કરે. જ્યારે રાજ્ય સુનિશ્ચિત કરે છે કે

તપાસ નિષ્પક્ષ છે, ત્યારે જ તે (રાજ્ય) જ્યારે પ્રશ્ન પૂછવામાં આવે ત્યારે કહી શકશે કે હાથ ધરવામાં આવેલી ટ્રાયલ નિષ્પક્ષ ટ્રાયલ હતી. તેથી, અનુચ્છેદ ૨૧ માત્ર આરોપીને જ નિષ્પક્ષ ટ્રાયલની માંગ કરવાનો અધિકાર પ્રદાન કરતું નથી, પરંતુ તે પીડિતને પણ નિષ્પક્ષ ટ્રાયલની માંગ કરવાનો સમાન રીતે મહત્વપૂર્ણ અને મૂળભૂત અધિકાર પ્રદાન કરે છે. આમ, અનુચ્છેદ ૨૧ માત્ર આરોપીને જ મૂળભૂત અધિકાર પ્રદાન કરતું નથી, પરંતુ તે ગુનાના પીડિતને પણ નિષ્પક્ષ ટ્રાયલની માંગ કરવાનો મૂળભૂત અધિકાર પ્રદાન કરે છે. જ્યારે પોલીસ કેસ નોંધે છે, ત્યારે રાજ્ય તપાસ હાથ ધરવાની જવાબદારી લે છે. પોલીસને જે આક્ષેપો મળે છે તેની સત્યતા અથવા વાસ્તવિકતાની તપાસ કરવાની જવાબદારી લીધા પછી, રાજ્ય નિષ્પક્ષતાની ભાવના વિના કાર્ય કરી શકે નહીં, અને તેની તપાસ એજન્સી પણ કરી શકે નહીં. માત્ર ટ્રાયલ જ નિષ્પક્ષ હોવી જોઈએ એવું નથી. તપાસ પણ નિષ્પક્ષ હોવી તે ઓછું મહત્વનું નથી. ટ્રાયલની નિષ્પક્ષતા તેની સાથે તપાસની નિષ્પક્ષતા લાવશે અને તપાસની નિષ્પક્ષતા તેની સાથે તપાસમાં નિષ્પક્ષતા લાવશે, તે ઉપરાંત તપાસ કાર્યક્ષમ, બિનપક્ષપાતી અને ફરિયાદપક્ષ અથવા બચાવપક્ષને મદદ કરવાના ઉદ્દેશ્ય વિનાની હશે. ટૂંકમાં, તપાસમાં કોઈ વ્યક્તિને મદદ કરવા અથવા કોઈ વ્યક્તિને નુકસાન પહોંચાડવા માટે કોઈ બદલ્લો અથવા છુપો એજન્ડા હોવો જોઈએ નહીં. આ તે સિદ્ધાંત છે, જે ભારતના બંધારણનો અનુચ્છેદ ૨૧, તેના અનુચ્છેદ ૧૪ સાથે વાંચતા, સ્થાપિત કરે છે, જ્યારે આપણે કહીએ છીએ કે આપણું બંધારણ નિષ્પક્ષ ટ્રાયલની ખાતરી આપે છે.

૧૦. ઉપર જણાવેલા સિદ્ધાંતોનું કથિત ઉલ્લંઘન એ હાલની રિટ અરજીમાં વિવાદના કેન્દ્રમાં છે.

૧૧. હું રિટ અરજદાર તરફે હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ સાથે સહમત છું કે હાલનો કેસ ઘણો ગંભીર છે. રિટ અરજદાર દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલ કેસ પર અવિશ્વાસ કરવા માટે મને એક પણ યોગ્ય કારણ જણાતું નથી. આરોપી તરીકે દિલીપભાઈ મગનભાઈ ગાંભવાને ખોટી રીતે સંડોવવા કે ફસાવવા માટે પ્રથમ માહિતી આપનાર માટે કોઈ યોગ્ય કારણ નથી. રિટ અરજદારનો કેસ સીધો અને સરળ છે. તેમના જણાવ્યા મુજબ, જોકે તેમણે પોલીસ સમક્ષ સાચી ઘટનાનું વર્ણન કર્યું હતું, છતાં પોલીસે, કોઈ ને કોઈ કારણસર, વૃત્તાંત બદલી નાખ્યો અને એક હરેશભાઈ ડાયાભાઈ ભીમાણીને અકસ્માત સમયે ડ્રાઈવિંગ કરી રહેલા વ્યક્તિ તરીકે દર્શાવ્યા છે. મને ખાતરી છે કે તપાસ અત્યંત બેદરકારીભરી રીતે હાથ ધરવામાં આવી છે અને સાચા ગુનેગારને કેટલાક બાહ્ય કારણોસર રક્ષણ આપવામાં આવ્યું છે. દિલીપભાઈ મગનભાઈ ગાંભવાના મામા, હરેશભાઈ ડાયાભાઈ ભીમાણી, કોઈ કારણસર જવાબદારી લેવા સંમત થયા હશે, પરંતુ અદાલત હરેશભાઈ ડાયાભાઈ ભીમાણી અને દિલીપભાઈ મગનભાઈ ગાંભવા બંનેને તપાસ અને ન્યાયની મજાક ઉડાવવાની પરવાનગી આપશે નહીં.

૧૨. મને એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે દિલીપભાઈ મગનભાઈ ગાંભવા, જે વ્યક્તિ સ્ટીયરિંગ પર હતા અને પૂરપાટ ઝડપે ડ્રાઈવિંગ કરી રહ્યા હોવાનું જણાયું

હતું, તેમની પાસે ડ્રાઇવિંગ લાયસન્સ નથી અને, કદાચ આવા કારણસર, તેઓ પોતાના મામાને જવાબદારી પોતાના માથા પર લેવા માટે મેળ કરી શક્યા અથવા મનાવી શક્યા. આ એવી કોઈ એક ઘટના નથી, જે આ અદાલતના ધ્યાનમાં આવી હોય. ભૂતકાળમાં પણ આ અદાલતના ધ્યાનમાં આવ્યું છે કે પૈસા અને હોદ્દાના જોરે, ઉતાવળા અને બેદરકાર ડ્રાઇવરો પોલીસ સાથે મેળ કરી લે છે અને અંતે, એક નિર્દોષ વ્યક્તિ પર જવાબદારી થોપવામાં આવે છે. તે નિર્દોષ વ્યક્તિને પૈસા, દબાણ અથવા અન્ય કોઈ ગેરકાયદેસર માધ્યમથી જીતી લેવામાં આવે છે. કોઈપણ ભોગે, આવું થવું જોઈએ નહીં અને આવા કૃત્ય સાથે ખૂબ જ ગંભીરતાથી કામ લેવું જોઈએ.

૧૩. પહેલા દિવસથી જ, રિટ અરજદાર બૂમો પાડી રહ્યા છે કે પ્રથમ માહિતી અહેવાલ યોગ્ય રીતે લેવામાં આવ્યો નથી અથવા પોલીસ સમક્ષ તેમણે વર્ણવ્યા મુજબ નથી લેવાયો. જોકે તેમણે ઉચ્ચ સત્તાવાળાઓના ધ્યાનમાં તમામ સંબંધિત હકીકતો લાવીને આ અંગે વિગતવાર રજૂઆત કરી હતી, પરંતુ કોઈએ તેમની વાત પર ધ્યાન આપ્યું ન હતું અને, અંતે, તપાસ અધિકારીએ સંબંધિત અદાલતમાં ચાર્જશીટ દાખલ કરી હતી.

૧૪. મને અહીંના રિટ અરજદાર દ્વારા વિવિધ સત્તાધિકારીઓને કરવામાં આવેલી રજૂઆતની વિગતો ટાંકવા દો. તેનો મુક્ત અંગ્રેજી અનુવાદ નીચે મુજબ છે;

રતિલાલ વેલજીભાઈ કાસુન્દ્રા,
રહેવાસી: ડાયમંડ નગર (અમરાન)
તાલુકો: મોરબી, જિલ્લો: મોરબી.

પ્રતિ,
પોલીસ સબ-ઇન્સ્પેક્ટર,
પોલીસ અધિકારીની કચેરી,
મોરબી.
જય ભારત,

આદરણીય સાહેબ,

અરજદાર આથી નમ્રતાપૂર્વક નીચે મુજબ રજૂઆત કરે છે;

હું નીચે સહી કરનાર રતિલાલ વેલજીભાઈ કાસુન્દ્રા મારા ભત્રીજા રાજેશભાઈ ઠાકરશીભાઈ કાસુન્દ્રા સાથે ૨૬ સપ્ટેમ્બર, ૨૦૧૪ ના રોજ સાંજે ૭:૦૦ વાગ્યાની આસપાસ અમારા ખેતરેથી બે બળદગાડામાં ઘરે પરત ફરી રહ્યા હતા. મારું બળદગાડું આગળ હતું અને મારા ભત્રીજાનું બળદગાડું મારા બળદગાડાની પાછળ હતું. તે સમયે, જીજે-૧૦-એપી-૧૬૭૮ નંબરની એક ઈન્ડિકા વિસ્ટા ફોર વ્હીલ વાહન પૂરપાટ ઝડપે ચલાવવામાં આવતી હતી અને મારા ભત્રીજાના બળદગાડામાં ઘૂસી ગઈ હતી. મેં જોયું કે કારે મારા ભત્રીજાને કચડી નાખ્યો હતો. અકસ્માતના કારણે મારો બળદ પણ ડરી ગયો અને મને નીચે પાડી દીધો, જેના પરિણામે મને ગંભીર ઈજાઓ પહોંચી.

ડાયમંડ નગર (અમરાન ગામ) માં રહેતા કારના ડ્રાઈવર, દિલીપભાઈ મગનભાઈ ગાંભવા, કારની ડ્રાઈવર સાઈડથી નીચે ઉતર્યા. એ જ ગામના

એક અન્ય વ્યક્તિ, જગદીશભાઈ મનસુખભાઈ કાસુન્દ્રા પણ મુસાફર બાજુથી કારમાંથી બહાર આવ્યા. મેં દિલીપભાઈ મગનભાઈ ગાંભવાને અમને મદદ કરવા વિનંતી કરી, પરંતુ તેમણે મને અને મારા ભત્રીજા રાજેશભાઈને કોઈ મદદ કરી ન હતી. રાજેશભાઈનું અકસ્માત સ્થળે જ મૃત્યુ નીપજ્યું હતું. મારે બે-ત્રણ દિવસ હોસ્પિટલમાં દાખલ રહેવું પડ્યું હતું.

તેથી, હું આ અરજી દ્વારા જણાવવા માંગુ છું કે અકસ્માતગ્રસ્ત વાહન દિલીપભાઈ મગનભાઈ ગાંભવા પોતે જ ચલાવી રહ્યા હતા જે હું આ અરજી દ્વારા જણાવું છું. મને શંકા છે કે કાર ચલાવી રહેલા દિલીપભાઈની જગ્યાએ અન્ય કોઈ ડ્રાઈવરને ગોઠવવાની તૈયારી કરવામાં આવી રહી છે. મને સચોટ માહિતી મળી છે અને હું માનું છું કે આ અકસ્માત પર ઢાંકપિછોડો કરવા માટે એવી ખોટી વાર્તા ઊભી કરવામાં આવી રહી છે કે સામેથી આવતા અન્ય કોઈ વાહન સાથે અકસ્માતમાં ટક્કર થઈ હતી. સદર અકસ્માત બન્યાને ૧૭ દિવસ જેટલો સમય વીતી ગયો હોવા છતાં કોઈ સંતોષકારક પગલાં લેવાયા નથી. તેથી હું આપ સાહેબને આ બનાવની યોગ્ય તપાસ શરૂ કરવા વિનંતી કરું છું. હું આપ સાહેબને મને ન્યાય મળે તે સુનિશ્ચિત કરવા પણ વિનંતી કરું છું.

સ્થળ: ડાયમંડ નગર (અમરાન)

તારીખ: ૧૨.૧૦.૨૦૧૪.

રતિલાલ રતિલાલ વેલજીભાઈ કાસુન્દ્રાની સહી
નકલ રવાના ડી.આઈ.જી., રાજકોટ
૧. ડી.એસ.પી., મોરબી.
૨. ગૃહ મંત્રી, ગાંધીનગર."

૧૫. વાહનના ડ્રાઈવર તેમજ કારમાં બેઠેલા સાથીદાર માટે ઈજાગ્રસ્તોને તાત્કાલિક મદદ કરવાને બદલે અકસ્માતના સ્થળેથી ભાગી જવું એ ખૂબ જ શરમજનક છે. હું એ હકીકતની નોંધ લઉં છું કે તપાસ અધિકારીએ, પોતાના જવાબમાં, એવી હદે પણ જઈને જણાવ્યું છે કે અનુક્રમે કાસુન્દ્રા અને ગાંભવા બંને પરિવારો વચ્ચે ચાલતા રાજકીય વિવાદના કારણે રિટ અરજદાર દ્વારા ખોટા આક્ષેપો કરવામાં આવ્યા છે. કોઈ વ્યક્તિ શા માટે સાચા ગુનેગારને નિર્દોષ જાહેર કરીને નિર્દોષ માણસને અકસ્માતમાં ફસાવે? એક અભણ વ્યક્તિ પણ એ ઓળખી શકશે કે વાહન ટૂક છે કે કાર. વ્યક્તિ કારની કંપની ન ઓળખી શકે, પરંતુ, ઓછામાં ઓછું, તેને ટૂક અને કાર વચ્ચેનો તફાવત ખબર હશે. અંતે, તપાસના અંતે, તપાસ અધિકારીએ સ્વીકારવું પડ્યું કે તે એક કાર હતી જેનો બે બળદગાડા સાથે અકસ્માત થયો હતો. પ્રશ્નવાળી કારનો રજીસ્ટ્રેશન નંબર જીજે-૧૦-એપી-૧૬૭૮ છે. આરોપી તરીકે દર્શાવવામાં આવેલા હરેશભાઈ ડાયાભાઈ ભીમાણી આ વાહનના નોંધાયેલા માલિક પણ નથી. જો થોડીવાર માટે એવું માની લેવામાં આવે કે હરેશભાઈ ડાયાભાઈ ભીમાણી કાર ચલાવી રહ્યા હતા, તો તેઓ કાર લઈને ક્યાં ગયા હતા અને તેઓ કઈ તરફ જઈ રહ્યા હતા તે અંગે કોઈ તપાસ કરવામાં આવી હોય તેવું જણાતું નથી.

૧૬. પોલીસ અથવા અન્ય કોઈ એજન્સી દ્વારા હાથ ધરવામાં આવેલ 'તપાસ' પૂર્ણ થવા પર, જ્યારે કોઈ વ્યક્તિ સામે કોઈ ગુનાહિત સામગ્રી ન મળે અથવા હાથ ધરવામાં આવેલી 'તપાસ' અસંતોષકારક અથવા અયોગ્ય હોય અને, આવા કિસ્સામાં, જ્યારે એવી એજન્સી દ્વારા 'તપાસ' નો નિર્દેશ આપવામાં આવે અથવા શરૂ કરવામાં આવે, જે અગાઉની 'તપાસ' હાથ ધરનાર એજન્સી કરતા માત્ર અલગ અને ભિન્ન ન હોય, પરંતુ તે એવી એજન્સી પણ હોય, જે એવા સત્તાધિકારીના નિયંત્રણ હેઠળ હોય, જેણે અગાઉની 'તપાસ' હાથ ધરનાર એજન્સી પર નિયંત્રણ ધરાવતા સત્તાધિકારી કરતાં અલગ હોય, ત્યારે તે 'પુનઃતપાસ' નો કેસ બની જાય છે. ઉદાહરણ તરીકે, જ્યારે સ્થાનિક પોલીસ દ્વારા હાથ ધરવામાં આવેલ 'તપાસ' અંતિમ રિપોર્ટ અથવા ચાર્જશીટ રજૂ કરવામાં પરિણમે છે અને કેટલાક આક્ષેપો કરવામાં આવે છે કે હાથ ધરવામાં આવેલી 'તપાસ' યોગ્ય ન હતી અથવા બદધરાદાથી પ્રેરાયેલી હતી અને જ્યારે, આવી સ્થિતિમાં, રાજ્ય સરકાર તેની અન્ય અથવા ઉપરી એજન્સીને, જેમ કે ક્રિમિનલ ઇન્વેસ્ટિગેશન ડિપાર્ટમેન્ટ (ટૂંકમાં, 'સીઆઈડી') ને 'તપાસ' માટે કેસ સોંપે છે, ત્યારે આવી "તપાસ" ને 'વિશેષ તપાસ' માની શકાય અને 'પુનઃતપાસ' નહીં, કારણ કે પોલીસ અને સીઆઈડી એક અને સમાન સરકાર હેઠળ આવે છે. જો કે, સ્થાનિક પોલીસ અથવા સીઆઈડી દ્વારા 'તપાસ' પૂર્ણ થવા પર અથવા તે પૂર્ણ થયા વિના, એવી એજન્સી દ્વારા 'તપાસ' શરૂ કરવામાં આવે છે, ઉદાહરણ તરીકે સેન્ટ્રલ બ્યુરો ઓફ ઇન્વેસ્ટિગેશન (એટલે કે સીબીઆઈ) દ્વારા, જે એવા સત્તાધિકારી હેઠળ આવે છે જે રાજ્ય સરકારથી અલગ અને ભિન્ન છે, ત્યારે તે

"પુનઃતપાસ" નો કેસ બની જાય છે. ((૨૦૦૮) ૨ એસ.સી.સી. ૩૮૩ માં નોંધાયેલ સ્ટેટ ઓફ આંધ્ર પ્રદેશ વિરુદ્ધ એ.એસ. પીટર જુઓ).

૧૭. ધ્યાનમાં રાખવા માટે એ પણ મહત્વનું છે કે વિશેષ તપાસ એ 'નવી તપાસ' પણ નથી કે તે 'પુનઃતપાસ' પણ નથી. 'વિશેષ તપાસ' નો ખરેખર અર્થ વધારાની 'તપાસ' થાય છે, કારણ કે, તે અગાઉની 'તપાસ' નું ચાલુ સ્વરૂપ છે અને તે 'નવી' અથવા પુનઃતપાસ નથી, જે શરૂઆતથી (ab initio) શરૂ થાય છે, જોકે અગાઉની તપાસ દરમિયાન સપાટી પર આવેલી અને બહાર કાઢવામાં આવેલી સામગ્રીને 'પુનઃતપાસ' હાથ ધરનાર અધિકારી અથવા તપાસ એજન્સી દ્વારા ધ્યાનમાં લેવામાં આવી શકે છે. એક તરફ 'નવી તપાસ' અને 'પુનઃતપાસ', અને બીજી તરફ 'વિશેષ તપાસ' વચ્ચેનો તફાવત, (૧૯૯૮) ૫ એસ.સી.સી. ૨૨૩ માં નોંધાયેલ એ. ચંદ્રશેખર વિરુદ્ધ સ્ટેટ ઓફ કેરલા ના કેસમાં સ્પષ્ટપણે વર્ણવવામાં આવ્યો છે અને તેની સાથે કામ પાર પાડવામાં આવ્યું છે, જેમાં સીબીઆઈ દ્વારા તપાસ હાથ ધરવામાં આવી હતી, પરંતુ રાજ્યે સીબીઆઈ દ્વારા કેસની 'તપાસ' માટે અગાઉ આપેલી સંમતિ પાછી ખેંચી લીધી હતી. પ્રશ્ન એ ઉભો થયો કે શું રાજ્ય દ્વારા સંમતિ પાછી ખેંચવાની પરવાનગી હતી? આ પ્રશ્નનો જવાબ નકારમાં આપવામાં આવ્યો હતો. સીબીઆઈ દ્વારા 'તપાસ' પૂર્ણ કરવાનો નિર્દેશ આપવો જોઈએ તેમ ઠરાવતી વખતે, સર્વોચ્ચ અદાલતે 'પુનઃતપાસ' અને નવી 'તપાસ' વચ્ચેનો તફાવત નીચેના શબ્દોમાં દર્શાવ્યો હતો:

"૨૪. ઉપરોક્ત કલમના સાદા વાંચન પરથી એ સ્પષ્ટ છે કે 'તપાસ' પૂર્ણ થવા પર પેટા-કલમ (૨) હેઠળ પોલીસ રિપોર્ટ રજૂ કર્યા પછી પણ, પોલીસને પેટા-કલમ (૮) હેઠળ "વિશેષ" 'તપાસ' નો અધિકાર છે પરંતુ 'નવી 'તપાસ' અથવા "પુનઃતપાસ"" નો નહીં. કેરળ સરકાર પણ આ સ્થિતિથી વાકેફ હતી તે એ હકીકત પરથી સ્પષ્ટ છે કે જોકે શરૂઆતમાં તેણે તેના તારીખ ૨૭-૬-૧૯૯૬ ના જાહેરનામા (અગાઉ ટાંકવામાં આવેલ) ની સમજૂતી નોંધમાં જણાવ્યું હતું કે રાજ્યના પોલીસ અધિકારીઓની વિશેષ ટીમ દ્વારા કેસની "પુનઃતપાસ" નો આદેશ આપવા માટે જાહેર હિતમાં સંમતિ પાછી ખેંચી લેવામાં આવી હતી, સુધારણા જાહેરનામામાં (અગાઉ ટાંકવામાં આવેલ) તેણે સ્પષ્ટ કર્યું હતું કે તેઓ કેસની "પુનઃતપાસ" ને બદલે કેસની "વિશેષ તપાસ" ઇચ્છતા હતા. "વિશેષ" (જ્યારે વિશેષણ તરીકે વપરાય છે) નો શબ્દકોશ અર્થ "વધારાનું; વધુ; પૂરક" થાય છે. તેથી "વિશેષ" 'તપાસ' એ અગાઉની 'તપાસ' નું વિસ્તરણ છે અને તે અગાઉની 'તપાસ' ને સંપૂર્ણપણે નાબૂદ કરીને શરૂઆતથી (ab initio) શરૂ કરવાની નવી 'તપાસ' અથવા 'પુનઃતપાસ' નથી. આ નિષ્કર્ષ કાઢવામાં અમે એ હકીકત પરથી પણ પ્રેરણા લીધી છે કે પેટા-કલમ (૮) સ્પષ્ટપણે એવી કલ્પના કરે છે કે 'વિશેષ તપાસ' પૂર્ણ થવા પર તપાસ એજન્સીએ મેજિસ્ટ્રેટને આવી 'તપાસ' દરમિયાન મેળવેલા "વિશેષ" પુરાવાઓ અંગે "વિશેષ" રિપોર્ટ

અથવા રિપોર્ટ્સ – અને નવી રિપોર્ટ અથવા રિપોર્ટ્સ નહીં – મોકલવાના હોય છે. એકવાર એ સ્વીકારી લેવામાં આવે – અને કાઝી લેન્ડ્રુપ દોરજીના ચુકાદાને ધ્યાનમાં રાખીને તેનો સ્વીકાર કરવો જ પડશે – કે સદર અધિનિયમની કલમ ૬ હેઠળ આપવામાં આવેલી સંમતિ અનુસાર સીબીઆઈ દ્વારા હાથ ધરવામાં આવેલી 'તપાસ' પૂર્ણ કરવાની છે, સંમતિ પાછી ખેંચી લીધી હોવા છતાં, અને "વિશેષ 'તપાસ' એ આવી 'તપાસ' નું વિસ્તરણ છે જે કલમ ૧૭૩ ની પેટા-કલમ (૮) હેઠળ વિશેષ પોલીસ રિપોર્ટમાં પરિણમે છે, તેનો આવશ્યક અર્થ એ છે કે પ્રસ્તુત કેસમાં સંમતિ પાછી ખેંચવાથી રાજ્ય પોલીસને કેસની વિશેષ તપાસ કરવાનો અધિકાર મળશે નહીં. તેને અલગ રીતે કહીએ તો, જો કોઈ 'વિશેષ તપાસ' કરવાની હોય તો તે માત્ર સીબીઆઈ જ કરી શકે છે, કારણ કે તેને રાજ્ય સરકાર દ્વારા કેસની તપાસ કરવાનું સોંપવામાં આવ્યું હતું. પરિણામે, રાજ્ય પોલીસને કેસની વિશેષ તપાસ કરવા સક્ષમ બનાવવા માટે સંમતિ પાછી ખેંચવા માટે જારી કરવામાં આવેલ જાહેરનામું સ્પષ્ટપણે અમાન્ય છે અને કાયદામાં ટકી શકે તેમ નથી. અમારા આ તારણને ધ્યાનમાં રાખીને આપણે એ પ્રશ્નોમાં ઉતરવાની જરૂર નથી કે ધ જનરલ કલોઝીસ એક્ટની કલમ ૨૧ સદર અધિનિયમની કલમ ૬ હેઠળ આપવામાં આવેલી સંમતિને લાગુ પડે છે કે કેમ અને કેરળ રાજ્ય દ્વારા અગાઉ આપવામાં આવેલી સામાન્ય સંમતિને ધ્યાનમાં રાખીને ગુના નં. ૨૪૬/૧૯૯૪ ની તપાસ માટે આપવામાં આવેલી સંમતિ અનાવશ્યક હતી કે કેમ." [ભાર

ઉમેરવામાં આવ્યો છે].

૧૮. (૨૦૦૮) ૨ એસ.સી.સી. ૩૮૩ માં નોંધાયેલા સ્ટેટ ઓફ આંધ્ર પ્રદેશ વિરુદ્ધ એ.એસ. પીટર ના કેસમાં, એવું ધ્યાન દોરવામાં આવ્યું હતું કે એવો દાવો કરવો સાચો નથી કે સીઆઈડી ને સોંપવામાં આવેલી 'તપાસ', એ એક અલગ એજન્સી દ્વારા કરવામાં આવતી 'તપાસ' હતી, કારણ કે એ.એસ. પીટર (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં સર્વોચ્ચ અદાલત નિર્દેશ કરે છે તેમ, સીઆઈડી એ સમાન રાજ્યની તપાસ સત્તાધિકારીઓનો એક ભાગ છે અને તેથી, રાજ્યના ઉચ્ચ સત્તાધિકારી માટે સીઆઈડી દ્વારા 'વિશેષ તપાસ' નો નિર્દેશ આપવો માન્ય હતો. આ સંબંધમાં સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા એ.એસ. પીટર (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં પેરા ૧૩ ખાતે, (૧૯૮૦) ૧ એસ.સી.સી. ૫૫૪ માં નોંધાયેલા સ્ટેટ ઓફ બિહાર વિરુદ્ધ જે.એ.સી. સલદાન્હા ના કેસ પર આધાર રાખવામાં આવ્યો છે. એ.એસ. પીટર (ઉપર મુજબ) માં પેરા ૧૩ ના સંબંધિત અવલોકનો આ મુજબ વંચાય છે:

"૧૩. બાબતનું આ પાસું સ્ટેટ ઓફ બિહાર વિરુદ્ધ જે.એ.સી. સલદાન્હા ના કેસમાં આ અદાલતના ચુકાદા દ્વારા આવરી લેવામાં આવ્યું છે જેમાં એવું ઠરાવવામાં આવ્યું હતું કે:

'૧૯..... આ જોગવાઈ કોઈપણ રીતે તપાસ અધિકારીની કલમ ૧૭૩(૮) માં પ્રદાન કર્યા મુજબ રિપોર્ટ રજૂ કર્યા પછી પણ કેસની વિશેષ તપાસ કરવાની સત્તાને અસર કરતી નથી. તેથી, ઉચ્ચ અદાલત એવું ઠરાવવામાં ભૂલભરેલી હતી કે રાજ્ય સરકાર પાસે સદર અધિનિયમની

કલમ ૩ હેઠળ સુપરિન્ટેન્ડેન્સની સત્તાનો ઉપયોગ કરીને કેસની 'વિશેષ તપાસ' નો નિર્દેશ આપવાની સત્તા નથી. આ નિષ્કર્ષ પર પહોંચવામાં અમે કલમ ૧૫૬(૨) માં સમાવિષ્ટ એ જોગવાઈને વિચારણામાંથી બહાર રાખી છે કે પોલીસ સ્ટેશનના ઇન્ચાર્જ અધિકારી દ્વારા કરવામાં આવતી 'તપાસ', જે અભિવ્યક્તિમાં આવા દરેક અધિકારી કરતાં હોદ્દામાં ઉપરી પોલીસ અધિકારીનો સમાવેશ થાય છે, તેના પર એવા કારણોસર પ્રશ્ન ઉઠાવી શકાય નહીં કે આવા તપાસ અધિકારી પાસે 'તપાસ' હાથ ધરવાનું કોઈ અધિકારક્ષેત્ર નહોતું; અન્યથા તે જોગવાઈ સામાવાળા નં. ૧ વતી ઉઠાવવામાં આવેલા વાંધાનો ટૂંકો જવાબ હોત.'"

૧૯. ઉપરોક્ત ચર્ચા પરથી એ સ્પષ્ટ થાય છે કે 'વિશેષ તપાસ' એ અગાઉની તપાસનું વિસ્તરણ સિવાય બીજું કંઈ નથી; જ્યારે, 'પુનઃતપાસ' અથવા 'નવી તપાસ' એ એવી તપાસ હશે, જે અગાઉની તપાસને સંપૂર્ણપણે નાબૂદ કરીને શરૂઆતથી સ્વરૂપની હશે. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, 'વિશેષ તપાસ' એ અગાઉની તપાસનું વિસ્તરણ છે, જે સીઆરપીસી ની કલમ ૧૭૩ (૮) ની જોગવાઈઓના આધારે શરૂ થાય છે અને પોલીસ અથવા તપાસ એજન્સી દ્વારા રજૂ કરી શકાય તેવા 'પોલીસ રિપોર્ટ(ટ્સ)' માં પરિણમે છે. ટૂંકમાં, જ્યારે 'વિશેષ તપાસ' કલમ ૧૭૩(૮) હેઠળ વિશેષ અથવા વધારાના 'પોલીસ રિપોર્ટ' દાખલ કરવામાં પરિણમે છે, ત્યારે 'પુનઃતપાસ' અથવા 'નવી તપાસ' સીઆરપીસી ની કલમ ૧૭૩(૨) દ્વારા કલ્પના કર્યા મુજબ 'પોલીસ રિપોર્ટ(ટ્સ)' માં પરિણમે

છે.

૨૦. (૨૦૦૯) ૯ એસ.સી.સી. ૬૧૦ માં નોંધાયેલ બાબુભાઈ જમનાદાસ પટેલ વિરુદ્ધ સ્ટેટ ઓફ ગુજરાત ના કેસમાં, સર્વોચ્ચ અદાલતે ઉચ્ચ અદાલતની 'વિશેષ તપાસ' નો નિર્દેશ આપવાની અને આવી તપાસનું 'મોનિટરિંગ' કરવાની સત્તાને માન્યતા આપી છે કારણ કે સર્વોચ્ચ અદાલતે નિર્ધારિત કર્યું છે કે યોગ્ય કેસમાં, જો યોગ્ય તપાસ ન કરવામાં આવી હોય તો અદાલત 'વિશેષ તપાસ' નો નિર્દેશ આપી શકે છે. ઉચ્ચ અદાલતો અને સર્વોચ્ચ અદાલતને ન્યાયના રક્ષક તરીકે વર્ણવતા, બાબુભાઈ જમનાદાસ પટેલ (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં સર્વોચ્ચ અદાલતે ઠરાવ્યું છે કે નાગરિકના અધિકારો યોગ્ય રીતે સુરક્ષિત છે તેની ખાતરી કરવા માટે આ અદાલતોને ન્યાયિક સમીક્ષા અને સુપરવિઝનની અસાધારણ સત્તાઓ સોંપવામાં આવી છે. આના પ્રકાશમાં જ બાબુભાઈ જમનાદાસ પટેલ (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં અદાલતે ઠરાવ્યું છે કે યોગ્ય કેસમાં, ઉચ્ચ અદાલત પાસે માત્ર 'વિશેષ તપાસ' નો નિર્દેશ આપવાની જ નહીં, પરંતુ તેની પ્રગતિનું 'મોનિટરિંગ' કરવાની પણ સત્તા છે. બાબુભાઈ જમનાદાસ પટેલ (ઉપર મુજબ) નો કેસ નવેસરથી (de novo) તપાસનો નિર્દેશ આપવાની ઉચ્ચ અદાલતની સત્તાને પણ માન્યતા આપે છે. બાબુભાઈ જમનાદાસ પટેલ (ઉપર મુજબ) નો કેસ સંજ્ઞાન લીધા પછીના તબક્કે વિશેષ તપાસનો નિર્દેશ આપવાની અદાલતની સત્તાને લગતો કેસ નથી. બાબુભાઈ જમનાદાસ પટેલ (ઉપર મુજબ) ના કેસના પેરા ૩૭, ૩૮ અને ૩૯ માં આવતા

સંબંધિત અવલોકનો નીચે મુજબ વંચાય છે :

"૩૭. અદાલતો, અને ખાસ કરીને ઉચ્ચ અદાલતો અને સર્વોચ્ચ અદાલત, ન્યાયના રક્ષક છે અને નાગરિકોના અધિકારોનું યોગ્ય રીતે રક્ષણ થાય તેની ખાતરી કરવા માટે તેમને ન્યાયિક સમીક્ષા અને સુપરવિઝનની અસાધારણ સત્તાઓ પ્રદાન કરવામાં આવી છે. અદાલતોએ જે નાગરિકો માટે તેમનું અસ્તિત્વ છે તેમના હિતમાં સત્તાધિકારીઓની તેમની ફરજો અને જવાબદારીઓના પાલનમાં નિષ્ક્રિયતા સામે સતત નજર રાખવી પડે છે. આ અદાલત, અને ઉચ્ચ અદાલતોએ પણ સમયાંતરે યોગ્ય રિટ અને નિર્દેશો જારી કરવા પડ્યા છે જેથી એ સુનિશ્ચિત કરી શકાય કે સત્તાધિકારીઓએ ઓછામાં ઓછી એવી ફરજો નિભાવી છે જે તેમને વિવિધ કાયદાઓ અને વહીવટીતંત્ર દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશો હેઠળ નિભાવવાની જરૂર હતી. ઉદાહરણ તરીકે, પ્રસ્તુત કેસમાં, તપાસ ખંતપૂર્વક હાથ ધરવામાં આવે તેની ખાતરી કરવા માટે ઉચ્ચ અદાલતે વારંવાર હસ્તક્ષેપ કરવો પડ્યો હતો અને હુકમો પસાર કરવા પડ્યા હતા. તે સંદર્ભમાં સમયાંતરે સ્ટેટસ રિપોર્ટની જરૂર હતી. વાસ્તવમાં, ઉચ્ચ અદાલતે અધિક પબ્લિક પ્રોસિક્યુટરને તપાસ અધિકારીને ૫-૧૨-૨૦૦૮ ના પત્ર (વાંચો હુકમ) મળ્યાની તારીખથી તેના દ્વારા લેવામાં આવેલા પગલાંની વિગતો દાખલ કરવા માટે કહેવાનો નિર્દેશ આપવો પડ્યો હતો. એમાં કોઈ શંકા નથી કે ઉચ્ચ અદાલતે

તપાસની પ્રગતિનું મોનિટરિંગ શરૂ કર્યા પછી જ તપાસ સત્તાધિકારીઓએ બાબતને થોડી ગંભીરતાથી લેવાનું શરૂ કર્યું હતું.

૩૮. અમે શ્રી નરીમાન સાથે સંમત થવા માટે અસમર્થ છીએ કે ઉચ્ચ અદાલતે તપાસના નામે તપાસ જે રીતે અને પદ્ધતિથી હાથ ધરવાની હતી તેનો નિર્દેશ આપ્યો અથવા જે દિશામાં તપાસ આગળ વધવાની હતી તેનો નિર્દેશ આપ્યો. તપાસની ધીમી પ્રગતિના કારણે જ ઉચ્ચ અદાલતે અહીંના સામાવાળાઓની વિનંતી પર હસ્તક્ષેપ કરવો પડ્યો હતો. ગુજરાત રાજ્યના કહેવાથી, જેણે ૨૭ જૂન, ૨૦૦૮ ના રોજ ઉચ્ચ અદાલત સમક્ષ સ્પેશિયલ ક્રિમિનલ એપ્લિકેશન નં. ૧૦૬૧/૨૦૦૮ દાખલ કરી હતી, તપાસ સત્તાવાળાઓને ૧૧ ઓગસ્ટ, ૨૦૦૮ ના રોજ એફઆઈઆર નં. ૧૮૭/૨૦૦૮ દાખલ કરવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો.

૩૯. શ્રી દવે દ્વારા ટાંકવામાં આવેલા વિવિધ ચુકાદાઓ એ અભિપ્રાયને સમર્થન આપે છે કે જ્યારે જરૂર પડે ત્યારે માત્ર ઉચ્ચ અદાલત કે આ અદાલત જ તપાસ એજન્સીઓને નિષ્પક્ષ અને બિનપક્ષપાતી રીતે તપાસ હાથ ધરવાનો નિર્દેશ આપી શકતી નથી, પરંતુ બંધારણના અનુચ્છેદ ૧૪૨ હેઠળની સત્તાઓનો ઉપયોગ કરીને સર્વોચ્ચ અદાલત મૂળભૂત અધિકારોના અમલ માટે અને પક્ષકારોને સંપૂર્ણ ન્યાય મળે તે સુનિશ્ચિત કરવા માટે પણ નિર્દેશો આપી શકે છે. વાસ્તવમાં, કાશ્મીરી દેવીના કેસ જ માં આ અદાલતે મેજિસ્ટ્રેટને સીઆરપીસી ની કલમ ૧૭૩(૮) હેઠળ સત્તાઓનો ઉપયોગ કરીને સીબીઆઈને સ્વતંત્ર અને ઉદ્દેશ્યપૂર્ણ રીતે

યોગ્ય અને સંપૂર્ણ તપાસ કરવા અને જો સંજોગો એવી માંગ કરે તો કાયદા
મુજબ વધારાની ચાર્જશીટ રજૂ કરવાનો નિર્દેશ આપવા જણાવ્યું હતું."

૨૧. ઉચ્ચ અદાલત, હાથ પરના આવા યોગ્ય કેસમાં, કેસમાં 'વિશેષ તપાસ'
અથવા 'પુનઃતપાસ' નો નિર્દેશ આપવા માટે ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ
૨૨૬ હેઠળ તેના અસાધારણ અધિકારક્ષેત્રનો આશરો લેવા માટે ન્યાયી ઠરી શકે
છે. (૧૯૯૨ સપ્પ (૧) એસ.સી.સી. ૩૩૫ માં નોંધાયેલા સ્ટેટ ઓફ હરિયાણા
વિરુદ્ધ ભજનલાલ એન્ડ ઓર્સ જુઓ).

૨૨. સદર કોડ હેઠળ 'તપાસ' માં, સામાન્ય રીતે, નીચેના પગલાંનો સમાવેશ
થાય છે: (૧) સ્થળ પર પહોંચવું, (૨) કેસની હકીકતો અને સંજોગોની ખાતરી
કરવી, (૩) શંકાસ્પદ ગુનેગારની શોધ અને ધરપકડ, (૪) ગુનો કરવા સંબંધિત
પુરાવા એકત્ર કરવા, જેમાં (એ) વિવિધ વ્યક્તિઓની (આરોપી સહિત)
પૂછપરછ અને જો અધિકારી યોગ્ય માને તો તેમના નિવેદનો લેખિતમાં નોંધવા,
(બી) 'તપાસ' માટે જરૂરી ગણાતી જગ્યાઓની તલાશી અથવા વસ્તુઓ જપ્ત
કરવી અને ટ્રાયલ વખતે રજૂ કરવી, અને (૫) એકત્રિત કરવામાં આવેલી સામગ્રી
પરથી, શું આરોપીને ટ્રાયલ માટે મેજિસ્ટ્રેટ સમક્ષ રજૂ કરવા માટે કોઈ કેસ બને છે
કે કેમ અને જો એમ હોય તો, કલમ ૧૭૩ હેઠળ ચાર્જશીટ દાખલ કરીને તે માટે
જરૂરી પગલાં લેવા તે અંગેનો અભિપ્રાય બાંધવો [એચ. એન. રિશબાદ (ઉપર
મુજબ) જુઓ].

૨૩. "વિશેષ તપાસ" એ અગાઉની તપાસના વિસ્તરણ સિવાય બીજું કંઈ નથી. આમ, "વિશેષ તપાસ" માં, અગાઉ હાથ ધરવામાં આવેલી તપાસ ફરી શરૂ કરવામાં આવશે અને આગળ હાથ ધરવામાં આવશે.

૨૪. "વિશેષ તપાસ" ની સામે, "પુનઃતપાસ" એ એવી તપાસ છે, જે અગાઉની તપાસને સંપૂર્ણપણે નાબૂદ કરીને નવી તપાસ છે અને "પુનઃતપાસ" એવી એજન્સી દ્વારા હાથ ધરવામાં આવે છે, જે અગાઉની તપાસ એજન્સીથી માત્ર અલગ જ નથી, પરંતુ તે એવી હોવી જોઈએ જે એવા સત્તાધિકારીના નિયંત્રણ, સુપરવિઝન અથવા અધિકારક્ષેત્ર હેઠળ આવતી હોય જે અગાઉની તપાસ એજન્સી પર નિયંત્રણ, સુપરવિઝન અથવા અધિકારક્ષેત્ર ધરાવતા સત્તાધિકારી કરતાં માત્ર અલગ જ નહીં, પરંતુ તેનાથી સ્વતંત્ર પણ હોય. આ અર્થમાં, રાજ્યના ક્રિમિનલ ઇન્વેસ્ટિગેશન ડિપાર્ટમેન્ટ જેવી તપાસ એજન્સી દ્વારા હાથ ધરવામાં આવતી તપાસ સંબંધિત રાજ્યની સામાન્ય પોલીસ વ્યવસ્થાથી અલગ નથી, કારણ કે તે બંને સમાન રાજ્યના અધિકારક્ષેત્ર હેઠળ આવે છે; જ્યારે સેન્ટ્રલ બ્યુરો ઓફ ઇન્વેસ્ટિગેશન (સી.બી.આઈ.) એ એક સત્તાધિકારી છે, જે રાજ્યની સામાન્ય પોલીસ તપાસ અથવા તેના ક્રિમિનલ ઇન્વેસ્ટિગેશન ડિપાર્ટમેન્ટથી અલગ છે. એ.એસ. પીટર (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં સ્પષ્ટ શબ્દોમાં ધ્યાન દોરવામાં આવ્યું છે તેમ, કલમ ૧૭૩(૮) જેની પરવાનગી આપે છે તે "વિશેષ તપાસ" છે અને "પુનઃતપાસ" નહીં. જો કે, ધ્યાનમાં રાખવા માટે જે અત્યંત મહત્વપૂર્ણ છે તે એ છે કે કાયદા દ્વારા પુનઃતપાસ પર પ્રતિબંધ હોવાથી,

સામાન્ય રીતે ઉચ્ચ અદાલત દ્વારા તેનો આદેશ આપવામાં આવતો નથી. આમ, તે સ્પષ્ટ બને છે કે અસાધારણ, દુર્લભ અને "વિશેષ તપાસ" દ્વારા પૂરી ન થઈ શકે તેવી પરિસ્થિતિઓમાં જ "પુનઃતપાસ" નો આદેશ આપવામાં આવશે. [કિશન લાલ (ઉપર મુજબ) જુઓ].

૨૫. ખામીયુક્ત, પક્ષપાતી અથવા બદધરાદાથી પ્રેરાયેલી તપાસ અથવા દૂષિત તપાસ માન્ય ચાર્જશીટ તરફ દોરી શકે નહીં, કારણ કે આવી તપાસ, અંતે, ફોજદારી ન્યાયની નિષ્ફળતાનું કારણ સાબિત થશે. તેથી માત્ર "નિષ્પક્ષ ટ્રાયલ" જ નહીં, પરંતુ "નિષ્પક્ષ તપાસ" પણ ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદો ૨૦ અને ૨૧ હેઠળ ખાતરી આપવામાં આવેલ બંધારણીય અધિકારોનો એક ભાગ છે. તેથી, તપાસ નિષ્પક્ષ, પારદર્શક અને ન્યાયી હોવી જોઈએ. વાસ્તવમાં, તપાસમાં નિષ્પક્ષતા અને, પરિણામે, 'ટ્રાયલમાં નિષ્પક્ષતા' એ "કાયદાના શાસન" ની ન્યૂનતમ મૂળભૂત આવશ્યકતા છે. જ્યારે અદાલત દ્વારા તપાસમાં હસ્તક્ષેપ ન કરવાથી, અંતે ન્યાય નિષ્ફળ જશે, ત્યારે અદાલતે હસ્તક્ષેપ કરવો જોઈએ. આ અંગે, બાબુ ભાઈ (ઉપર મુજબ) ના કેસનો સંદર્ભ લઈ શકાય જેમાં સર્વોચ્ચ અદાલતે નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું છે:

"૩૪. જો તપાસ નિષ્પક્ષ રીતે હાથ ધરવામાં ન આવી હોય, તો અમારો અભિપ્રાય છે કે આવી દૂષિત તપાસ માન્ય ચાર્જશીટ તરફ દોરી શકે નહીં. આવી તપાસ અંતે ફોજદારી ન્યાયની નિષ્ફળતાનું કારણ સાબિત થશે. આવા કિસ્સામાં અદાલત ફક્ત અનુમાન અથવા

ધારણાઓના આધારે સત્યને સમજવાનો પ્રયાસ કરશે કારણ કે સમગ્ર સત્ય તેની સમક્ષ આવશે નહીં. અદાલત માટે એ નક્કી કરવું મુશ્કેલ બનશે કે આ ઘટના કેવી રીતે બની જેમાં ત્રણ લોકો મૃત્યુ પામ્યા અને ફરિયાદી અને આરોપીઓ સહિત આટલા બધા લોકો ઘાયલ થયા. ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદો ૨૦ અને ૨૧ હેઠળ માત્ર નિષ્પક્ષ ટ્રાયલ જ નહીં પરંતુ નિષ્પક્ષ તપાસ પણ બંધારણીય અધિકારોનો એક ભાગ છે. તેથી, તપાસ નિષ્પક્ષ, પારદર્શક અને ન્યાયી હોવી જોઈએ કારણ કે તે કાયદાના શાસનની ન્યૂનતમ આવશ્યકતા છે. તપાસ એજન્સીને દૂષિત અને પક્ષપાતી રીતે તપાસ હાથ ધરવાની પરવાનગી આપી શકાય નહીં. જ્યાં અદાલતનો હસ્તક્ષેપ ન કરવાથી અંતે ન્યાય નિષ્ફળ જશે, ત્યાં અદાલતે હસ્તક્ષેપ કરવો જ જોઈએ." [ભાર ઉમેરવામાં આવ્યો છે]"

૨૬. જો કે, જ્યાં સુધી તપાસના પ્રભારીઓ દ્વારા સત્તાના દુરુપયોગનો અસાધારણ કેસ બનતો ન હોય ત્યાં સુધી, અદાલતે તપાસમાં હસ્તક્ષેપ કરવા માટે ખૂબ જ અનિચ્છા દાખવવી જોઈએ, જે સામાન્ય રીતે પોલીસ અને વહીવટીતંત્ર માટે આરક્ષિત પ્રવૃત્તિનું ક્ષેત્ર છે. કાયદાના આ પાસા પર ટિપ્પણી કરતા, સર્વોચ્ચ અદાલતે, બાબુ ભાઈ (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં, આ મુજબ અવલોકન કર્યું છે:

"૨૧.જે રીતે તપાસ હાથ ધરવામાં આવી છે તેમજ આ અદાલત સમક્ષ જે રીતે આ કેસો ચલાવવામાં આવ્યા છે, તે સ્પષ્ટપણે દર્શાવે છે કે

તપાસ નિષ્પક્ષ અને બિનપક્ષપાતી નથી અને તેથી તપાસ એજન્સીને આગળ ચાલુ રાખવાની પરવાનગી આપી શકાય નહીં.

૩૧. જ્યાં સુધી તપાસના પ્રભારીઓ દ્વારા સત્તાના દુરુપયોગનો અસાધારણ કેસ બનતો ન હોય ત્યાં સુધી, અદાલતે તપાસમાં હસ્તક્ષેપ કરવા માટે ખૂબ જ અનિચ્છા દાખવવી જોઈએ, જે પોલીસ અને વહીવટીતંત્ર માટે આરક્ષિત પ્રવૃત્તિનું ક્ષેત્ર છે " (ભાર ઉમેરવામાં આવ્યો છે)"

૨૭. અનુચ્છેદ ૨૨૬ હેઠળ રાજ્યને ગુનાની "તપાસ" અથવા "વિશેષ તપાસ" કરવાનો નિર્દેશ આપવાની ઉચ્ચ અદાલતની સત્તાને માન્યતા આપતા, સર્વોચ્ચ અદાલતે, કિશન લાલ (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં ઠરાવ્યું છે કે, આપેલી પરિસ્થિતિમાં, ઉપરી અદાલત, તેની બંધારણીય સત્તા, એટલે કે ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદો ૨૨૬ અને ૩૨ હેઠળ સત્તાનો ઉપયોગ કરીને, રાજ્યને ગુનાની અલગ એજન્સી દ્વારા 'તપાસ' અને/અથવા 'વિશેષ તપાસ' કરાવવાનો નિર્દેશ આપી શકે છે. આ સંબંધમાં, સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા કરવામાં આવેલા સંબંધિત અવલોકનો આ મુજબ વંચાય છે:

"તપાસ અધિકારી તેમની વિશેષ તપાસની વૈધાનિક સત્તાનો ઉપયોગ ઘણી પરિસ્થિતિઓમાં કરી શકે છે, ઉદાહરણ તરીકે, જ્યારે નવી હકીકતો તેમના ધ્યાનમાં આવે; જ્યારે બાબતના અમુક પાસાઓ તેમના દ્વારા ધ્યાનમાં લેવામાં ન આવ્યા હોય અને તેમને જણાય કે તેમના ધ્યાનમાં

નવી અથવા વિશેષ સામગ્રી આવી હોવાની હકીકતને ધ્યાનમાં રાખીને અલગ-અલગ ડ્રજિકોલોથી વિશેષ તપાસ હાથ ધરવી જરૂરી છે. ઉપર જણાવેલા કારણો ઉપરાંત, વિદ્વાન મેજિસ્ટ્રેટ અથવા ઉપરી અદાલતો વિશેષ તપાસનો નિર્દેશ આપી શકે છે, જો તપાસ દૂષિત અને/અથવા અન્યથા અયોગ્ય જણાય અથવા ન્યાયના હિતમાં અન્યથા જરૂરી હોય." [ભાર ઉમેરવામાં આવ્યો છે]"

૨૮. પરિણામે, આ રિટ અરજી મંજૂર કરવામાં આવે છે. ધ ઇન્ડિયન પીનલ કોડ ની કલમો ૨૭૯, ૩૩૭, ૩૩૮, ૩૦૪-એ, ૨૪૯ અને ધ મોટર વ્હીકલ્સ એક્ટ ની કલમો ૧૭૭ અને ૧૮૪ હેઠળ સજાપાત્ર ગુના માટે મોરબી તાલુકા પોલીસ સ્ટેશનમાં નોંધાયેલ સી.આર. નં. આઈ-૧૧૧/૨૦૧૪ ના સંબંધમાં સ્ટેટ ક્રાઈમ બ્રાન્ચને વિશેષ તપાસ હાથ ધરવાનો નિર્દેશ આપું છું. આ અદાલત દ્વારા કરવામાં આવેલા અવલોકનો ધ્યાનમાં રાખીને તપાસ હાથ ધરવામાં આવશે, ખાસ કરીને અકસ્માત સમયે ખરેખર કોણ કાર ચલાવી રહ્યું હતું તે બાબતે. વિશેષ તપાસનો યોગ્ય રિપોર્ટ સંબંધિત અદાલતમાં કાયદા મુજબ દાખલ કરવામાં આવશે. ઉપરોક્ત જણાવ્યા મુજબની હદ સુધી રૂલ આજરી કરવામાં આવે છે.

સીધી બજાવણીની પરવાનગી છે.

(જે.બી. પારડીવાલા, ન્યાયમૂર્તી)

This judgment has been translated using AI Tool - SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.